

Mr Predrag Marić

***TERORIZAM
I VANREDNE SITUACIJE***

**Akadska misao
Inovacioni centar Fakulteta bezbednosti Univerziteta u Beogradu
Beograd, 2016. godine**

Mr Predrag Marić

TERORIZAM I VANREDNE SITUACIJE

Recenzenti

Prof dr Zoran Dragišić
Prof dr Dragan Mladjan
Dr Marko Parezanović

Izdavač

AKADEMSKA MISAO, Beograd
Inovacioni centar Fakulteta bezbednosti Univerziteta u Beogradu

Dizajn korice

Zorica Marković, akademski slikar

Štampa

Akademski misao, Beograd

Tiraž

500 primeraka

ISBN 978-86-7466-615-9

NAPOMENA: Fotokopiranje ili umnožavanje na bilo koji način ili ponovno objavljivanje ove knjige u celini ili u delovima - nije dozvoljeno bez saglasnosti i pismenog odobrenja izdavača.

SADRŽAJ

UVOD.....	1
I POGLAVLJE	1
1. Pojam terorizma i vanrednih situacija	1
1.1. Definicija pojma terorizma.....	1
1.1.1. Oblici i moguće metode izvršenja terorističkog akta	4
1.1.2. Određivanje mesta terorističkog akata od strane terorističkih grupa.....	13
1.2. Specifičnosti panike nastale prilikom terorističkih akata.....	16
1.3. Definicija pojma vanrednih situacija.....	20
1.3.1. Međusobni odnos pojmova krize, katastrofe i vanredne situacije.....	23
1.4. Značaj i karakteristike upravljanja u kriznim i vanrednim situacijama	24
1.5. Centri za upravljanje u vanrednim i kriznim situacijama.....	27
1.5.1. Pregled značajnijih situaciono–analitičkih centara u svetu	29
1.5.2. Nacionalni i operativni centri 112 u Republici Srbiji.....	31
1.6. Štabovi za vanredne situacije	34
II POGLAVLJE	37
2. Specifičnosti upravljanja vanrednim situacijama kao posledicama terorističkih akata u svetu	37
2.1. Analiza terorističkih akata koji su imali razorno dejstvo i prouzrokovali ljudske žrtve	39
2.1.1. Bombaški napad na zgradu savezne vlade, SAD, Oklahoma, 19.04.1995.	39
2.1.2. Napad sarinom na tokijski metro, Japan, Tokio, 20.03.1995.....	44
2.1.3. Napadi otežim putničkim avionima na kule Svetskog trgovinskog centra i zgradu Pentagona, SAD, 11.09.2001.....	47
2.1.4. Napadi na klubove, Indonezija, Bali, 12.10.2002.	51
2.1.5. Napadi na putničke vozove, Španija, Madrid, 11.03.2004.....	54
2.1.6. Napadi u metrou i autobusu, Velika Britanija, London, 07. 07.2005.....	55
2.1.7. Teroristički napadi u Ruskoj Federaciji	57
2.1.8. Napadi u Indiji, Mumbaju, novembra 2008.	61
2.1.9. Napadi u Francuskoj, Tuluz, marta 2012.	62
2.1.10. Samoubilacki napad, Bugarska, Burgas, 18. 07. 2012.	62
2.1.11. Samoubilacki napad u Pakistanu, decembra 2012.	62
2.1.12. Primeri sprečenih napada u SAD – dobar obaveštajni rad i sreća	63
III POGLAVLJE.....	65

3. Upravljanje vanrednim situacijama kao posledicama terorističkih akata u Srbiji.....	65
3.1. Moguće opasnosti od terorističkog akta u Srbiji	65
3.2. Konceptijske postavke sistema zaštite i spasavanja u vanrednim situacijama.....	66
3.3. Integrisani sistem upravljanja u vanrednim situacijama.....	70
3.4. Sektor za vanredne situacije MUP-a Republike Srbije	71
3.5. Priprema za otklanjanje posledica terorističkih akata	72
3.6. Odgovor na vanredne situacije nastale kao posledice terorističkih akata	73
3.6.1. Specifičnosti otklanjanja posledica vanrednih situacija nastalih terorističkim aktom	74
3.7. Mere sprečavanja efekata panike.....	92
3.8. Uloga policije u vanrednim situacijama izazvanih pretnjom ili nastalim terorističkim aktom.....	93
3.8.1. Uloga policije u vanrednim situacijama nastalim od pretnje terorističkog akta.....	93
3.8.2. Uloga policije u vanrednim situacijama nastalim usled posledica terorističkog akta	95
ZAKLJUČAK.....	103
BIBLIOGRAFIJA.....	107
ANEKS	111
RECENZIJA.....	113

UVOD

Terorizam je u drugoj dekadi XXI veka postao realna pretnja za društvo i državu, ali i globalna pojava koja ugrožava skoro sve zemlje u većem ili manjem obimu.

Poslednjih godina primetan je tradicionalni terorizam usmeren na ubijanje ljudi (eksplozije, upotreba vatrenog oružja), mada ne zaostaje ni tehnološki terorizam, kada se teroristički akti vrše uz primenu složenih tehničkih sredstava (velikih putničkih aviona, plovnih sredstava) i usmereni su na objekte tehnosfere (soliteri, državne ustanove, hoteli, pozorišta, sudovi, avioni, vozovi). Terorizam je u stanju da u svrhu svojih kriminalnih ciljeva iskoristi savremena naučno-tehnička dostignuća kao sredstva terorističkog delovanja (npr. nuklearno oružje), pri čemu bi moguće posledice imale karakter vanrednih situacija sa katastrofalnim razmerama.

Vanredne situacije izazvane terorizmom predstavljaju kompleksni oblik krize koji se može javiti u društvu, jer su njene posledice trenutne, ali i dugotrajne i zahtevaju ogromne napore društvene zajednice da se otklone i prevaziđu.

Osnovni ciljevi integrisanog sistema upravljanja u vanrednim situacijama izazvanim terorističkim napadom su stvaranje optimalnog političkog modela upravljanja, koji ima zajednički imenitelj u formulisanju strategijskog rukovodećeg sistema u vanrednim situacijama izazvanih terorizmom.

U institucijama na državnom nivou ili nivou poslovno specijalizovanih organizacija, promene i rizici nisu stvar pojedinaca, već kompleksnih timova, čiji je zadatak da se rizici i promene izazvane terorizmom svedu na najmanju moguću meru, ali i da se u perspektivi izgradi što adaptabilniji sistem koji će lako da odgovori budućim rizicima od terorizma. Takav sistem je moguće izgraditi ukoliko su antiteroristički krizni programi (programi za delovanje u vanrednim situacijama) inventivni i spremni da se „uhvate u koštac“ sa promenama i rizicima. Stoga se pred krizne programe nameću kao obaveza sledeće aktivnosti koje doprinose njegovoj adaptabilnosti: pojašnjenje zahteva, definisanje ciljeva, prikupljanje informacija, poboljšavanje komunikacije, kvalitetna istraživanja i razvoj, povećanje ekspertskih znanja, insistiranje na primeni proverenih pristupa i korišćenje proverene metodologije.

U terorističkim aktima u većini zemalja u svetu strada nebrojeno manje ljudi i imovine nego prilikom prirodnih i tehnogenih udesa i katastrofa. Međutim, na ove događaje javnost i vlade različito reaguju, što pokazuje da broj poginulih nije najpouzdaniji pokazatelj važnosti koju društvo pridaje prirodnim i tehnogenim katastrofama. Strah i stvaranje panike u društvu zbog izvršenog ubistva i neuhvaćenog ubice ili terorističkog akta razlikuje se od straha i panike od opasnosti i katastrofe prirodnog i tehnogenog karaktera.

U prvom poglavlju monografije definisani su pojmovi terorizam, vanredne situacije, kriza, katastrofa i upravljanje vanrednim situacijama. Drugo poglavlje posvećeno je analiziranju specifičnosti upravljanja vanrednim situacijama kao posledicama terorističkih akata u zemljama EU, SAD, Rusiji i dr. Sadržina trećeg poglavlja je vezana za definisanje modela upravljanja vanrednim situacijama kao posledicama terorističkih akata u Republici Srbiji.

Smisao i značaj ovog rada je da naučnoj, stručnoj i široj javnosti prikaže i predstavi stvarni sadržaj i funkciju integrisanog upravljanja u vanrednim situacijama izazvanim terorizmom u Republici Srbiji, jer političke, pravne, ekonomske, kao i nauke o bezbednosti nisu do sada ovu oblast u naučnom i stručnom pogledu posmatrale kao model strategijskog upravljanja vanrednim situacijama u uslovima terorizma.

RECENZIJA

Monografija autora Predraga Marića pod naslovom „Terorizam i vanredne situacije“, napisana je na 114 strana teksta dok popis literature sadrži 103 bibliografske jedinice.

Rad se sastoji od uvoda, zaključka i tri poglavlja, koja čine zaokružene logičke celine.

Prvo poglavlje pod naslovom „Pojam terorizma i vandrednih situacija“, kandidat je posvetio analizi ključnih pojmova koji predstavljaju predmet istraživanja ove monografije. Prvo podpoglavlje ove celine kandidat je posvetio određenju pojma terorizma sa aspekta upravljanja vanrednim situacijama. Autor posebnu pažnju posvećuje analizi oblika, metoda i mesta izvršenja terorističkih napada. Autor iznosi zanimljivu, i van svake sumnje istinitu, tvrdnju da teroristi nikada ne napadaju nasumično, već da je svako mesto i metod napada dobro isplanirano sa ciljem izazivanja što veće panike među stanovništvom. Stepen panike i haosa koji se izazove terorističkim napadom direktno se reflektuje na političke posledice koje su glavni cilj terorističkih organizacija. Specifičnostima panike koja nastaje kao posledica terorističkih napada autor posvećuje posebnu celinu u okviru ovog poglavlja. U okviru prvog poglavlja autor objašnjava ključne pojmove kao što su: kriza, katastrofa i vanredna situacija. Dobro definisanje ovih pojmova je metodološki nužno da bi se na adekvatan način mogao analizirati odnos između terorizma i vanrednih situacija. Uspostavljanjem organizacionih modela koji su neophodni da se otklone posledice terorističkog akta autor zaključuje ovu celinu rada.

Drugo poglavlje koje nosi naslov “Specifičnost upravljanja vanrednim situacijama kao posledicama terorističkih akata u svetu“ kandidat je posvetio studijama slučaja dvanaest najrazornijih terorističkih napada koji su izazvali ljudske žrtve, od napada u Oklahomi 1995. godine do samoubilačkih napada u Pakistanu 2012. godine. Ovo poglavlje predstavlja centralno mesto celokupnog istraživanja u kome je, po našem mišljenju, autor u potpunosti dokazao sve hipoteze koje je izneo u uvodnom delu monografije i prvom poglavlju.

Treće poglavlje pod naslovom “Upravljanje vanrednim situacijama kao posledicama terorističkih napada u Srbiji“ autor je posvetio analizi ugroženosti Republike Srbije terorizmom i analizi spremnosti srpskih institucija da na odgovore na to ugrožavanje. Autor pokazuje odlično poznavanje celokupnog sistema nacionalne bezbednosti Republike Srbije i izuzetnu kreativnost u analiziranju kapaciteta za odgovor na ovu vrstu vanredne situacije. U ovom delu rada autor pokazuje izuzetnu sposobnost analitičkog mišljenja i naučnu hrabrost u iznošenju svojih, odlično utemeljenih, stavova.

Monografija autora Predraga Marića predstavlja rezultat samostalnog naučnog rada, metodološki i stručno je urađena u skladu sa standardima koji važe za ovu vrstu

naučnih radova. Rad pod ovi naslovom i sa ovom tematikom predstavlja pionirski poduhvat u srpskoj nauci bezbednosti. Ozbiljna obrada ove izuzetno važne, ali do sada zapostavljene, teme u srpskoj nauci predstavlja glavni doprinos ovog rada naukama bezbednosti. Određeni nedostaci koji su uočeni u ovom radu predstavljaju posledicu činjenice da je ovo pionirski rad na ovom polju, ali i istraživačkog neiskustva autora koje je kompenzovano velikim stručnim i praktičnim iskustvom koje je autor stekao vodeći Sektor za vanredne situacije MUP-a Srbije. Nedostaci koji su uočeni u radu nisu takvi da bi umanjili izuzetno visoku ocenu kvaliteta ovog rada.

Imajući u vidu sve iznete ocene sa velikim zadovoljstvom predlažem da se monografija pod naslovom „Terorizam i vanredne situacije“ kandidata Predraga Marića objavi bez izmena.

U Beogradu 06.05.2016.

Prof. dr Zoran Dragišić

CIP – Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

351.759.6:323.285
351.759.6
351.862.21
323.285

МАРИЋ, Предраг, 1964-

Terorizam i vanredne situacije / Predrag Marić. -

Beograd : Akademska

misao : Inovacioni centar Fakulteta bezbednosti, 2016

(Beograd : Akademska

misao). - 114 str. : ilustr. ; 25 cm

Tiraž 500. - Aneks: str. 111-112. - Str. 113-114: Recenzija
/ Zoran

Dragišić. - Napomene i bibliografske reference uz tekst. -

Bibliografija:

str. 107-110.

ISBN 978-86-7466-615-9 (AM)

a) Управљање ванредним ситуацијама b) Тероризам

COBISS.SR-ID 224278540
